

ΑΡΧΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ
ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ

Αθήνα, 08-10-2019

Αριθ. Πρωτ.: Γ/ΕΞ/6778/08-10-2019

Α Π Ο Φ Α Σ Η 37/2019

(Τμήμα)

Η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα συνεδρίασε σε σύνθεση Τμήματος στην έδρα της την 13-02-2019 και ώρα 10:00 μετά από πρόσκληση του Προέδρου της, προκειμένου να εξετάσει την υπόθεση που αναφέρεται στο ιστορικό της παρούσας. Παρέστησαν ο Αναπληρωτής Πρόεδρος, Γ. Μπατζαλέξης, κωλυμένου του Προέδρου της Αρχής, Κ. Μενουδάκου, το τακτικό μέλος της Αρχής Αντ. Συμβώνης και το αναπληρωματικό μέλος της Αρχής Γρ. Τσόλιας, ως εισηγητής, σε αντικατάσταση του τακτικού μέλους Χ. Ανθόπουλου. Το τακτικό μέλος της Αρχής Κ. Λαμπρινουδάκης και το αναπληρωματικό του μέλος Ε. Παπακωνσταντίνου, αν και εκλήθησαν νομίμως εγγράφως, δεν παρέστησαν λόγω κωλύματος. Παρούσες χωρίς δικαίωμα ψήφου ήταν η Γ. Παναγοπούλου, ειδική επιστήμονας ελέγκτρια, ως βοηθός εισηγητή, η οποία αποχώρησε μετά τη συζήτηση της υπόθεσης και πριν από τη διάσκεψη και τη λήψη απόφασης και η Ε. Παπαγεωργοπούλου, υπάλληλος του τμήματος διοικητικών υποθέσεων, ως γραμματέας.

Η Αρχή έλαβε υπόψη της τα παρακάτω:

Η Αρχή έλαβε την με αρ. πρωτ. Γ/ΕΙΣ/165/11-01-2017 καταγγελία του Α κατά της Landscape M&S Μ. ΕΠΕ (εφεξής «υπεύθυνος επεξεργασίας») σχετικά με παράνομη λειτουργία συστήματος γεωντοπισμού σε οχήματα που χρησιμοποιούσε ως εργαζόμενος καθώς και παράνομη λειτουργία συστήματος βιντεοεπιτήρησης, μέσω των οποίων πραγματοποιήθηκε επιτήρηση των εργαζομένων. Ο καταγγέλλων υπήρξε εργαζόμενος στην καταγγελλόμενη εταιρεία από τις 04-3-2014 έως 09-11-2016.

Η Αρχή απέστειλε στον υπεύθυνο επεξεργασίας το με αρ. πρωτ. Γ/ΕΞ/165-1/10-02-2017 έγγραφο, με το οποίο τον ενημέρωσε σχετικά με τις με αρ. 162/2014, 163/2014 165/2014 αποφάσεις με τις οποίες εξειδικεύτηκαν σε συγκεκριμένες περιπτώσεις οι όροι

και οι προϋποθέσεις εγκατάστασης και λειτουργίας συστημάτων γεωγραφικού εντοπισμού στον τομέα των εργασιακών σχέσεων, αναφορικά με την προστασία των προσωπικών δεδομένων των εργαζομένων. Ενημέρωσε επίσης για την υπ' αριθ. 1/2011 Οδηγία της Αρχής στο άρθρο 7 της οποίας προβλέπεται ότι απαγορεύεται, καταρχήν, η επιτήρηση στους χώρους εργασίας και επισημαίνεται ότι δεν θα πρέπει να πραγματοποιείται με τον τρόπο αυτό η επιτήρηση των εργαζομένων εντός των χώρων εργασίας, εκτός από ειδικές εξαιρετικές περιπτώσεις. Ζητήθηκαν οι απόψεις της εταιρίας επί της ως άνω καταγγελίας.

Ο υπεύθυνος επεξεργασίας απάντησε με το με αρ. πρωτ. Γ/ΕΙΣ/1565/24-02-2017 έγγραφο στο οποίο ανέφερε ότι υπήρχαν κάμερες εγκατεστημένες στην κεντρική είσοδο, σε αποθήκη της επιχείρησης, περιμετρικά του κτιρίου καθώς και σε χώρο στάθμευσης. Η λειτουργία του συστήματος γεωεντοπισμού των οχημάτων της εταιρείας είχε ανατεθεί σε εκτελούσα την επεξεργασία εταιρεία και τηρούνταν τα απαιτούμενα μέτρα ασφάλειας κατά την πρόσβαση εξουσιοδοτημένων προς τούτο υπαλλήλων στα δεδομένα του συστήματος. Η εταιρεία διέθετε προκαθορισμένο ημερήσιο πρόγραμμα δρομολογίων, το οποίο καταρτιζόταν με βάση τα συμφωνημένα ραντεβού με τους πελάτες της αφού δεσμεύεται χρονικά έναντι των πελατών που αναμένουν στο χώρο τους την μετάβαση του συνεργείου για την εκτέλεση εργασιών φύτευσης, συντήρησης χώρων και έργων πρασίνου, μυοκτονιών και απεντομώσεων. Ο καταγγέλλων είναι πρώην εργαζόμενος με τον οποίο η εταιρεία βρίσκεται σε δικαστική διαμάχη.

Σε συνέχεια του εγγράφου της Αρχής η εταιρεία υπέβαλε τη με αρ. πρωτ. Γ/ΕΙΣ/586/07-03-2017 γνωστοποίηση τήρησης αρχείου για το σύστημα γεωεντοπισμού καθώς και τη με αρ. πρωτ. Γ/ΕΙΣ/566/06-03-2017 γνωστοποίηση για το σύστημα βιντεοεπιτήρησης.

Στη συνέχεια, η Αρχή με τη με αρ. πρωτ. Γ/ΕΞ/8683/02-11-2018 κλήση κάλεσε τον υπεύθυνο επεξεργασίας να παραστεί στη συνεδρίαση του Τμήματος της Αρχής την 14-11-2018, προκειμένου να συζητηθεί το ανωτέρω ζήτημα.

Κατά την ακρόαση της 14-11-2018 παρέστησαν εκ μέρους του υπευθύνου επεξεργασίας οι Β, Διαχειριστής, η δικηγόρος Ελεούσα Σακελλαροπούλου με ΑΜΔΣΑ ... και η Γ, υπάλληλος. Παρέστη επίσης ο καταγγέλλων Α.

Αφού αναπτύχθηκαν προφορικά οι απόψεις των παρισταμένων, στη συνέχεια υπεβλήθη εκ μέρους του υπευθύνου επεξεργασίας το με αρ. πρωτ. Γ/ΕΙΣ/ 9378/26-11-2018 υπόμνημα και εκ μέρους του καταγγέλλοντος το με αρ. πρωτ. Γ/ΕΙΣ/9350/26-11-2018 υπόμνημα.

Ο υπεύθυνος επεξεργασίας, δια του υπομνήματός του, υποστηρίζει τα εξής: Κατά το διάστημα στο οποίο ο καταγγέλλων εργαζόταν στην καταγγελλόμενη εταιρεία τα δρομολόγια των οχημάτων της εταιρείας ήταν προκαθορισμένα βάσει προγραμματισμού των εργασιών της ημέρας. Τα δεδομένα του συστήματος χρησιμοποιούνταν για την βελτιστοποίηση των διαδρομών και τον έλεγχο δαπανών αλλά και την ανταπόκριση σε έκτακτα αιτήματα. Η εταιρεία δεν έκανε χρήση των δεδομένων γεωεντοπισμού τα οποία αποθηκεύονταν μετά το τέλος του ωραρίου εργασίας, ενώ οι εργαζόμενοι δεν είχαν δικαίωμα να χρησιμοποιούν τα οχήματα για προσωπικές μετακινήσεις. Διευκρινίζεται ότι ουδέποτε έγινε χρήση των δεδομένων γεωεντοπισμού για έλεγχο παραγωγικότητας και καταγγελία συμβάσεως εργαζομένου. Αναφορικά με τη λειτουργία συστήματος βιντεοεπιτήρησης, στο ίδιο υπόμνημα επισημαίνεται ότι οι κάμερες δεν ήταν τοποθετημένες σε χώρους εργασίας, το σύστημα πληρούσε τις προϋποθέσεις της Οδηγίας 1/2011 της Αρχής, δεν έχει υπάρξει διαμαρτυρία από εργαζόμενους και η επιτήρηση των χώρων στάθμευσης των οχημάτων δεν σημαίνει επιτήρηση χώρων εργασίας. Ενημερωτικές πινακίδες είχαν τοποθετηθεί στην είσοδο των γραφείων και της αποθήκης.

Ο καταγγέλλων στο υπόμνημά του αναφέρει ότι το σύστημα γεωεντοπισμού χρησιμοποιήθηκε για επιπλήξεις σε σχέση με την παραγωγικότητά του και ότι δεν είχε ενημερωθεί κατά τη σύναψη της σύμβασής του για τη λειτουργία του συστήματος. Στοιχεία από το σύστημα σχετικά με τις μετακινήσεις του δόθηκαν σε τρίτο πρόσωπο και προκλήθηκε οικογενειακό επεισόδιο. Διευκρινίζει ότι υπήρχε μεν πρόγραμμα εργασιών των συνεργείων τα οποία μετακινούνται με τα οχήματα της εταιρείας, αλλά δεν υπήρχε προδιαγεγραμμένο δρομολόγιο.

Σχετικά με τη λειτουργία συστήματος βιντεοεπιτήρησης, ο καταγγέλλων αναφέρει ότι οι κάμερες ελάμβαναν εικόνα από χώρο που περιβάλλει το κτίριο στο ισόγειο του οποίου στεγάζεται η επιχείρηση. Κάμερες ήταν τοποθετημένες και στον τρίτο όροφο και έβλεπαν στην περίμετρο του κτιρίου εστιάζοντας στα παρκαρισμένα οχήματα της εταιρείας. Επειδή γίνονταν εργασίες συντήρησης και καθαρισμού του εξοπλισμού των οχημάτων, ο ιδιοκτήτης της εταιρείας έλεγε την εικόνα από τις κάμερες και έκανε παρατηρήσεις στους εργαζόμενους. Αναφέρει επίσης ότι δεν υπήρχε ενημερωτική πινακίδα. Επισυνάπτονται, τέλος, μαρτυρίες πέντε πρώην εργαζομένων οι οποίες συμφωνούν με τους ισχυρισμούς του καταγγέλλοντος.

Η Αρχή, μετά από εξέταση των στοιχείων του φακέλου, την ακροαματική διαδικασία και αφού άκουσε τον εισηγητή και τη βοηθό εισηγητή, η οποία αποχώρησε μετά τη

συζήτηση της υπόθεσης και πριν από τη διάσκεψη και τη λήψη απόφασης, μετά από διεξοδική συζήτηση

ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΝ ΝΟΜΟ

1. Σύμφωνα με το άρθρο 2 στοιχ. α΄ του ν. 2472/1997, η πληροφορία σχετικά με τη γεωγραφική θέση, στην οποία βρίσκεται ένα άτομο σε μία ή περισσότερες χρονικές στιγμές, αποτελεί προσωπικό δεδομένο, εφόσον το εν λόγω άτομο μπορεί να αναγνωριστεί με άμεσο ή έμμεσο τρόπο από τον υπεύθυνο επεξεργασίας ή από τρίτο με εύλογα μέσα. Ειδικότερα, η ανωτέρω πληροφορία μπορεί να οδηγήσει στον εντοπισμό ή/και στην παρακολούθησή του ατόμου σε πραγματικό ή μη χρόνο, ενώ μέσω της σύνδεσης της γεωγραφικής θέσης ενός ατόμου με συγκεκριμένες ενέργειες ή δραστηριότητές του, είναι δυνατό να αποκαλύπτονται προσωπικά δεδομένα σχετικά με τις συνήθειες ή τις προτιμήσεις του, επιτρέποντας τον χαρακτηρισμό του και τη δημιουργία προφίλ συμπεριφοράς. Ο προσδιορισμός της γεωγραφικής θέσης μπορεί να γίνει μέσω ηλεκτρονικών συστημάτων γεωγραφικού εντοπισμού που στηρίζονται σε πολλαπλές διαθέσιμες τεχνολογίες, την πιο συνήθη εκ των οποίων αποτελεί το Παγκόσμιο Δίκτυο Εντοπισμού Θέσης (GPS)¹. Συνεπώς πρόκειται για επεξεργασία σύμφωνα με το άρθρο 2 στοιχ. δ΄ του ν. 2472/1997. Τα δεδομένα αυτά περιλαμβάνουν δεδομένα γεωγραφικής θέσης, καθώς και άλλα σχετικά με τη θέση δεδομένα ατόμων ή/και αντικειμένων που σχετίζονται άμεσα με άτομα, των οποίων η ταυτότητα μπορεί να προσδιοριστεί άμεσα ή έμμεσα από τον υπεύθυνο επεξεργασίας ή τρίτο. Η ίδια θέση υιοθετείται και από την Γνώμη 5/2005 της Ομάδας Εργασίας του άρθρου 29 για τη χρήση δεδομένων θέσης με σκοπό την παροχή υπηρεσιών προστιθέμενης αξίας, όπου στην παρ. 2.2 τονίζεται ότι η επεξεργασία δεδομένων που επιτρέπει στον εργοδότη να συλλέγει στοιχεία σχετικά με τον εντοπισμό της θέσης του εργαζόμενου, είτε άμεσα (εντοπισμός της θέσης του ίδιου του εργαζόμενου) είτε έμμεσα (εντοπισμός της θέσης του οχήματος που χρησιμοποιεί ο εργαζόμενος ή προϊόντος ή περιουσιακού στοιχείου που του έχει χρεωθεί) συνεπάγεται τη

¹ Το δίκτυο GPS είναι ένα παγκόσμιο σύστημα προσδιορισμού γεωγραφικής θέσης που βασίζεται στη λειτουργία δορυφόρων, οι οποίοι περιστρέφονται γύρω από τη γη και εκπέμπουν ένα συγκεκριμένο ραδιοσήμα σε κάθε σημείο της τροχιάς τους. Ένας δέκτης GPS, μπορεί να λαμβάνει τα παραπάνω ραδιοσήματα και να υπολογίζει βάσει αυτών κατά προσέγγιση τη γεωγραφική του θέση. Τέτοιοι δέκτες μπορεί να είναι ενσωματωμένοι σε οχήματα ή/και ψηφιακές συσκευές.

χρήση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και υπόκειται στις διατάξεις της Οδηγίας 95/46/ΕΚ.

3. Η νομιμότητα της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα μέσω συστημάτων γεωγραφικού εντοπισμού εξετάζεται με βάση τις διατάξεις των άρθρων 4 και 5 ν. 2472/1997 στο πλαίσιο του νόμιμου σκοπού που επιδιώκει ο υπεύθυνος επεξεργασίας και με βάση την αρχή της αναλογικότητας. Ως εκ τούτου, η εν λόγω επεξεργασία πρέπει να είναι πρόσφορη και αναγκαία σε σχέση με τον επιδιωκόμενο σκοπό, ο οποίος δεν μπορεί να επιτυγχάνεται με ηπιότερα και εξίσου αποτελεσματικά μέσα. Το υποκείμενο των δεδομένων πρέπει να ενημερώνεται από τον υπεύθυνο επεξεργασίας εκ των προτέρων για την συλλογή και την επικείμενη επεξεργασία στο πλαίσιο της κατ' αρ. 4 παρ. 1 εδ. α' ν. 2472/1997 υποχρέωσης για θεμιτή συλλογή και επεξεργασία, η οποία βαρύνει τον υπεύθυνο επεξεργασίας κατ' αρ. 4 παρ. 2 ν. 2472/1997 (ΔΕΕ, C-201/14, Smaranda Bara, απόφαση της 01-10-2015).

Όταν η λειτουργία συστημάτων γεωγραφικού εντοπισμού αφορά στο πεδίο των εργασιακών σχέσεων, το βασικό ζήτημα που εγείρεται, κατά την εφαρμογή της αρχής της αναλογικότητας, είναι ο βαθμός θεμιτής παρακολούθησης και εποπτείας, στον οποίο επιτρέπεται να υποβάλλεται ο εργαζόμενος κατά τη διάρκεια της εργασίας του (μέσω της παρακολούθησης της γεωγραφικής του θέσης).

4. Η Αρχή έχει εκδώσει την Οδηγία 115/2001 αναφορικά με την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων των εργαζομένων, στην οποία έχει καθορίσει τις γενικές γραμμές νόμιμης επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων των εργαζομένων. Ειδικότερα, σύμφωνα με την ενότητα Ε (προστασία των εργαζομένων από τη χρήση συστημάτων ελέγχου και παρακολούθησης) παρ. 1 της ανωτέρω Οδηγίας, *«η συλλογή δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα με τη χρήση μεθόδων ελέγχου και παρακολούθησης των εργαζομένων πρέπει να περιορίζεται στα δεδομένα που συνδέονται άμεσα με τη σχέση απασχόλησης και να μην επεκτείνεται κατά το δυνατόν στην προσωπική συμπεριφορά, στα προσωπικά χαρακτηριστικά ή στις προσωπικές εσωτερικές και εξωτερικές επαφές των εργαζομένων. Πρέπει επίσης να προβλέπεται η ύπαρξη χώρων που δεν ελέγχονται ούτε παρακολουθούνται, καθώς και η διάθεση προσιτών στους εργαζόμενους τηλεπικοινωνιακών μέσων για τις προσωπικές επικοινωνίες τους»*. Τα παραπάνω εφαρμόζονται και στην περίπτωση των συστημάτων γεωγραφικού εντοπισμού. Σύμφωνα δε με τις παραγράφους 6-8 της Οδηγίας, τα δεδομένα που συλλέγονται μέσω ενός τέτοιου συστήματος δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιηθούν ως

αποκλειστικά κριτήρια για την αξιολόγηση της συμπεριφοράς και της αποδοτικότητας των εργαζομένων.

5. Σύμφωνα με τη Γνώμη 2/2017 της Ομάδας Εργασίας του άρθρου 29² σπανίως ο εργαζόμενος δύναται να παρέχει έγκυρη συγκατάθεση στον εργοδότη για την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού του χαρακτήρα (βλ. σελ. 4) και σε τέτοιες επεξεργασίες ως νομική βάση δεν θα πρέπει να εφαρμόζεται η συγκατάθεση εξαιτίας της φύσης της εργασιακής σχέσης (βλ. σελ. 6 και 7), όπως ομοίως είχε υποστηριχθεί από την ΟΕ29 στην υπ' αρ. 8/2011 (σελ. 23) παλαιότερη Γνώμη της³.

Με το ειδικότερο ζήτημα της νομιμότητας της λειτουργίας συστημάτων γεωγραφικού εντοπισμού στον τομέα των εργασιακών σχέσεων, έχει ασχοληθεί η Ομάδα Εργασίας του άρθρου 29 στη Γνώμη 5/2005⁴. Εκεί αναφέρεται ότι η νομιμότητα της συγκεκριμένης επεξεργασίας δεν θα πρέπει να βασίζεται αποκλειστικά στη συγκατάθεση των εργαζομένων και ότι, ενδεχομένως, ο πιο ενδεδειγμένος τρόπος εξασφάλισης της συγκατάθεσης θα ήταν μέσω συλλογικών συμβάσεων. Το θέμα αυτό εξετάζεται και στη νεότερη Γνώμη 13/2011⁵ της Ομάδας Εργασίας, όπου, αφού αναγνωρίζεται ότι η συγκατάθεση, ως θεμιτός λόγος για την επεξεργασία, είναι προβληματική στο εργασιακό πλαίσιο⁶, τονίζεται ότι οι εργοδότες, αντί να επιζητούν τη συγκατάθεση, θα πρέπει να διερευνούν αν μπορούν να αποδείξουν ότι η εποπτεία της ακριβούς θέσης των εργαζομένων τους είναι αναγκαία και εξυπηρετεί θεμιτό σκοπό, καθώς επίσης και να εξετάζουν αν αυτή η αναγκαιότητα παραβιάζει τα θεμελιώδη δικαιώματα και τις ελευθερίες των εργαζομένων. Στις περιπτώσεις που η αναγκαιότητα αιτιολογείται κατά τρόπο επαρκή, η νομική βάση αυτής της επεξεργασίας θα μπορούσε να βασίζεται στο έννομο συμφέρον του υπευθύνου της επεξεργασίας (άρθρο 7 στοιχείο στ') της Οδηγίας 95/46/EK (βλ. απόφαση Αρχής 165/2015).

Από το σύνολο των ανωτέρω προκύπτει ότι ειδικά στο πεδίο των εργασιακών σχέσεων και ειδικότερα στην περίπτωση της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που αποκαλύπτουν πληροφορίες όπως η γεωγραφική θέση των εργαζομένων που αφορά θεμελιώδη δικαιώματα και ελευθερίες, η συγκατάθεση συνιστά νόμιμη

² Γνώμη 2/17 για την επεξεργασία δεδομένων στην εργασία.

³ Γνώμη 8/11 για την επεξεργασία δεδομένων στην εργασία

⁴ Γνώμη 5/2005 της Ομάδας Εργασίας του άρθρου 29 σχετικά με τη χρήση δεδομένων γεωγραφικής θέσης για την παροχή υπηρεσιών προστιθέμενης αξίας.

⁵ Γνώμη 13/2011 της Ομάδας Εργασίας του άρθρου 29 σχετικά με τις υπηρεσίες γεωγραφικού εντοπισμού που παρέχονται μέσω έξυπνων κινητών τηλεφώνων.

⁶ Βλ. και Οδηγία 115/2001 της Αρχής, τμήμα Γ, παρ. 4.

προϋπόθεση επεξεργασίας κατ' αρ. 5 παρ.1 ν. 2472/1997 κατ' εξαίρεση, ήτοι αφού πρώτα εξετασθεί και αποκλειστεί η εφαρμογή των λοιπών προϋποθέσεων του άρθρου 5 παρ. 2 ν. 2472/1997, υπό την αυτονόητη προϋπόθεση ότι πληρούνται και οι λοιπές αρχές νομιμότητας που προβλέπονται από τις διατάξεις του άρθρου 4 ν. 2472/1997.

Επιπλέον, από τα ανωτέρω και ιδίως από το συνδυασμό των παραπάνω Γνωμών της Ομάδας Εργασίας του άρθρου 29, αλλά και της Οδηγίας 115/2001 της Αρχής προκύπτει ότι στην έννοια της επεξεργασίας που είναι απολύτως αναγκαία για την ικανοποίηση του εννόμου συμφέροντος που επιδιώκει ο υπεύθυνος επεξεργασίας κατ' αρ. 5 παρ. 2 εδ. ε' ν. 2472/1997 εμπίπτουν οι περιπτώσεις της παρακολούθησης της μεταφοράς ατόμων ή αγαθών ή της βελτίωσης της διανομής πόρων για υπηρεσίες σε διασκορπισμένες περιοχές ή όταν επιδιώκεται ένας στόχος που αφορά στην ασφάλεια του ίδιου του εργαζομένου ή των εμπορευμάτων ή των οχημάτων που έχουν ανατεθεί στους εργαζομένους (βλ. Αποφάσεις Αρχής 162/2014, 163/2014, 165/2015).

Αντίθετα, η επεξεργασία προσωπικών δεδομένων μέσω συστήματος γεωεντοπισμού κρίνεται υπέρμετρη, όταν οι εργαζόμενοι δεν είναι ελεύθεροι να οργανώσουν τις λεπτομέρειες του ταξιδιού τους ή όταν αυτή πραγματοποιείται με αποκλειστικό σκοπό την παρακολούθηση της εργασίας του εργαζομένου, **αν αυτή** μπορεί να πραγματοποιηθεί με ηπιότερα μέσα. Σε κάθε περίπτωση, τονίζεται ότι η συλλογή προσωπικών δεδομένων δεν πρέπει να πραγματοποιείται πέραν του ωραρίου απασχόλησης, ενώ οι εργοδότες δεν θα πρέπει να χρησιμοποιούν τις συσκευές για τον εντοπισμό ή την παρακολούθηση της συμπεριφοράς ή της θέσης οδηγών ή άλλων μελών του προσωπικού (βλ. Αποφάσεις Αρχής 162/2014, 163/2014, 165/2015). Τις παραπάνω θέσεις έχουν υποστηρίξει και εθνικές Αρχές Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα με την έκδοση ανάλογων οδηγιών – κατευθυντήριων γραμμών προς τους υπεύθυνους επεξεργασίας για το ίδιο θέμα⁷.

6. Η Αρχή έχει εκδώσει σχετικά τις αποφάσεις 162/2014, 163/2014, 165/2014, τα βασικά σημεία των οποίων περιγράφονται στην Ετήσια Έκθεση 2014 ως εξής:

«... η Αρχή έκρινε ότι για να είναι σύμφωνη η λειτουργία συστήματος γεωεντοπισμού με τις διατάξεις για την προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, πρέπει ο εργαζόμενος να ακολουθεί μια προκαθορισμένη διαδρομή εντός συγκεκριμένων ωρών εργασίας, ο

⁷ Βλ. Απόφαση 66/2006 της Γαλλικής Αρχής Προστασίας Δεδομένων για την εγκατάσταση συστημάτων γεωγραφικού εντοπισμού σε οχήματα. Βλ. επίσης, Κατευθυντήριες γραμμές της Σουηδικής Αρχής Προστασίας Δεδομένων για τον γεωγραφικό εντοπισμό στο πεδίο των εργασιακών σχέσεων (Positioning Technology in Working Life, 2011)

γεωεντοπισμός να λαμβάνει χώρα εντός των ορίων της συγκεκριμένης προκαθορισμένης διαδρομής και ο εργαζόμενος να μη χρησιμοποιεί το όχημα εκτός των ωρών εργασίας. Περαιτέρω, ο χρόνος τήρησης των δεδομένων δεν θα πρέπει να είναι μεγαλύτερος από αυτόν που απαιτείται για την πραγματοποίηση του σκοπού επεξεργασίας και σε κάθε περίπτωση να μην ξεπερνά τον ένα μήνα. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει να λαμβάνει τα απαραίτητα μέτρα ασφάλειας για την προστασία των δεδομένων και να εξασφαλίζει ότι η πρόσβαση στα τηρούμενα δεδομένα θα γίνεται από εξουσιοδοτημένα προς τούτο πρόσωπα. Επιπροσθέτως, πρέπει να εφαρμόζονται οι κατάλληλες τεχνικές ψευδωνυμοποίησης/κωδικοποίησης ή κρυπτογράφησης. Ο εργοδότης οφείλει να ενημερώνει τους εργαζομένους για το σκοπό επεξεργασίας, το είδος των καταγραφόμενων δεδομένων, το χρόνο τήρησής τους και τη διαδικασία άσκησης εκ μέρους του εργαζόμενου του δικαιώματος πρόσβασης. Η ενημέρωση πρέπει να είναι ατομική και να πιστοποιείται με εύλογο τρόπο. Τέλος, ο εργαζόμενος έχει δικαίωμα πρόσβασης στα συλλεγόμενα δεδομένα. Ως εκ τούτου, η Αρχή παρείχε άδεια λειτουργίας GPS σε εταιρικά οχήματα του ΟΠΑΠ (απόφαση 162/2014) και απορριμματοφόρα του Δήμου Πειραιά (απόφαση 163/2014), υπό την προϋπόθεση ότι τα οχήματα τηρούν προκαθορισμένη διαδρομή και η εγκατάσταση του συστήματος λαμβάνει χώρα για τη βελτιστοποίηση της ακολουθούμενης διαδρομής και όχι την παρακολούθηση των εργαζομένων. Αντιθέτως, η Αρχή επέβαλε αυστηρή προειδοποίηση σε φαρμακευτική εταιρεία για τη λειτουργία GPS σε οχήματα ιατρικών επισκεπτών με την αιτιολογία ότι η διαδρομή η οποία ακολουθείται από τους ιατρικούς επισκέπτες δεν είναι προκαθορισμένη και δεν υπάρχει λόγος να είναι, αφού το ζητούμενο είναι η διεκπεραίωση του προγράμματος επισκέψεων μέσα στην ημέρα. Για τη φύση των υπηρεσιών που παρέχουν οι ιατρικοί επισκέπτες δεν είναι κρίσιμη η γνώση εκ μέρους του εργοδότη της συνεχούς θέσης του οχήματος που οδηγούν. Επίσης, η χρήση του συστήματος GPS φαίνεται σε πολλές περιπτώσεις να μην είναι και πρόσφορο μέσο, αφού από τη θέση στην οποία έχει σταθμεύσει το όχημά του ο ιατρικός επισκέπτης δεν προκύπτει η ζητούμενη πληροφορία σχετικά με την πραγματοποίηση ή μη της συγκεκριμένης επίσκεψης. Θα πρέπει, συνεπώς, ο υπεύθυνος επεξεργασίας να προσφύγει σε άλλα μέσα, περισσότερο αποτελεσματικά, αλλά λιγότερο επαχθή που δεν παραβιάζουν την ιδιωτικότητα του εργαζόμενου (π.χ. έλεγχος παραδοτέων, αριθμός παραγγελιών, υπολογισμός μέσου χρόνου εκτέλεσης συγκεκριμένων διαδρομών και επισκέψεων). Η Αρχή έκρινε επίσης ότι ο προβαλλόμενος από τη φαρμακευτική εταιρεία σκοπός της εξυπηρέτησης επείγουσας παραγγελίας ή επείγοντος ραντεβού είναι καταρχήν θεμιτός, το σύστημα GPS όμως εξετάζεται ως προς την αναγκαιότητά του εν γένει, δεδομένου ότι οι έκτακτες αυτές περιπτώσεις είναι μεμονωμένες, ο δε αριθμός των οχημάτων

του στόλου είναι μικρός. Τέλος, η Αρχή τόνισε ότι η οικειοθελής παροχή εκ μέρους του εργοδότη του οχήματος δεν μπορεί να αποτελέσει νόμιμο λόγο υποχρεωτικής εγκατάστασης συστήματος γεωεντοπισμού, καθώς αυτή συνιστά μέρος του συνόλου των παροχών του εργοδότη προς τον εργαζόμενο, οι οποίες αποτελούν μέρος των απολαβών του. Το αυτό ισχύει και στην περίπτωση παροχής συγκατάθεσης εκ μέρους του εργαζομένου, η οποία όταν υπάρχει σχέση εργαζομένου προς εργοδότη δεν μπορεί να εκληφθεί ως έγκυρη συναίνεση (απόφαση 165/2014)».

7. Σύμφωνα με το άρθρο 5 της Οδηγίας 1/2011 της Αρχής, η νομιμότητα της επεξεργασίας εξετάζεται στο πλαίσιο του σκοπού που επιδιώκει ο υπεύθυνος επεξεργασίας και σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, η οποία επιβάλλει τα συστήματα βιντεοεπιτήρησης να είναι πρόσφορα και αναγκαία σε σχέση με τον επιδιωκόμενο σκοπό, ο οποίος θα πρέπει να μη δύναται να επιτευχθεί με ηπιότερα μέσα (άρθρο 4 του ν. 2472/1997). Η προσφορότητα και η αναγκαιότητα της βιντεοεπιτήρησης εκτιμάται με βάση τον κίνδυνο που ο υπεύθυνος επεξεργασίας θέλει να αντιμετωπίσει, σε σχέση με τον επιδιωκόμενο σκοπό.

Περαιτέρω, τα σημεία εγκατάστασης των καμερών και ο τρόπος λήψης των δεδομένων πρέπει να προσδιορίζονται με τέτοιο τρόπο, ώστε τα δεδομένα που συλλέγονται να μην είναι περισσότερα από όσα είναι απολύτως αναγκαία για την εκπλήρωση του σκοπού της επεξεργασίας και να μη θίγονται τα θεμελιώδη δικαιώματα των προσώπων που ευρίσκονται στο χώρο που επιτηρείται και ιδίως να μην παραβιάζεται αυτό το οποίο μπορεί να θεωρηθεί ως «νόμιμη προσδοκία ορισμένου βαθμού προστασίας της ιδιωτικής ζωής» σε συγκεκριμένο χώρο.

8. Επιπλέον, σύμφωνα με το άρθρο 7 της υπ' αριθμ. 1/2011 Οδηγίας της Αρχής, το σύστημα βιντεοεπιτήρησης δεν θα πρέπει να χρησιμοποιείται για την επιτήρηση των εργαζομένων εντός των χώρων εργασίας, εκτός από ειδικές εξαιρετικές περιπτώσεις.

9. Επίσης, σύμφωνα με το άρθρο 6 της υπ' αριθμ. 1/2011 Οδηγίας της Αρχής, «[...] κατά την επιτήρηση της περιμέτρου κτιρίων με σκοπό την ασφάλεια προσώπων ή/και αγαθών (π.χ. προστασία από φθορές), απαγορεύεται η λήψη εικόνας από παράπλευρες οδούς και πεζοδρόμια, καθώς ενυπάρχει ο κίνδυνος παρακολούθησης των περαστικών [...]».

10. Λαμβάνοντας υπόψη τα όσα εξέθεσαν τόσο ο καταγγέλλων όσο και ο υπεύθυνος επεξεργασίας κατά την εμφάνισή τους ενώπιον του Τμήματος της Αρχής και τα οποία

ανέπτυξαν περαιτέρω με τα υπομνήματα που κατέθεσαν, η Αρχή διαπιστώνει ότι, κατά το χρονικό διάστημα στο οποίο αναφέρεται η καταγγελία και υπήρξε ο καταγγέλλων εργαζόμενος του υπευθύνου επεξεργασίας:

α) Η λειτουργία του συστήματος γεωεντοπισμού δεν είχε περιοριστεί αυστηρά εντός του ωραρίου εργασίας, παραβιάζοντας έτσι την αρχή της νόμιμης και αναγκαίας επεξεργασίας των συναφών και απαραίτητων δεδομένων (αρχή της συνάφειας, ελαχιστοποίησης – περιορισμού σκοπού) του καταγγέλλοντος σε σχέση με τον επιδιωκόμενο σκοπό κατ' αρ. 4 παρ. 1 εδ. α' και β' ν. 2472/1997 αφού η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα του καταγγέλλοντος εκτός του ωραρίου εργασίας υπήρξε αντίθετη προς τον σκοπό του συστήματος γεωεντοπισμού, δεν ήταν αναγκαία για την επίτευξη των σκοπών του υπευθύνου επεξεργασίας και αφορούσε προσωπικά δεδομένα, μη αναγκαία και συναφή προς τον σκοπό επεξεργασίας.

β) Ο υπεύθυνος επεξεργασίας δεν προσκόμισε ενώπιον της Αρχής και άρα δεν απέδειξε με βάση την από το άρθρο 4 παρ. 2 ν. 2472/1997 υποχρέωση λογοδοσίας που τον βαρύνει, την προηγούμενη ενημέρωση του καταγγέλλοντος ότι πρόκειται να συλλέξει και να επεξεργαστεί προσωπικά δεδομένα του μέσω της λειτουργίας συστήματος γεωεντοπισμού, παραβιάζοντας έτσι την αρχή της θεμιτής επεξεργασίας κατ' αρ. 4 παρ. 1 εδ. α' ν. 2472/1997.

γ) Ο υπεύθυνος επεξεργασίας δήλωσε ότι μέσω του συστήματος βιντεοεπιτήρησης επιτηρεί τους χώρους στάθμευσης των οχημάτων της επιχείρησης, τα οποία όμως σταθμεύουν και σε δημόσιο δρόμο, μη μπορώντας έτσι να αποκλείσει τη λήψη εικόνας από το πεζοδρόμιο και το δημόσιο δρόμο, και λαμβάνοντας έτσι εικόνα διερχομένων φυσικών προσώπων και αυτοκινήτων που δύναται να οδηγήσει σε ταυτοποίηση φυσικών προσώπων. Έτσι, παραβίασε την αρχή της νόμιμης και αναγκαίας επεξεργασίας των συναφών και απαραίτητων δεδομένων (αρχή της συνάφειας, ελαχιστοποίησης – περιορισμού σκοπού) σε σχέση με τον επιδιωκόμενο σκοπό κατ' αρ. 4 παρ. 1 εδ. α' και β' ν. 2472/1997 αφού η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα διερχόμενων φυσικών προσώπων υπήρξε αντίθετη προς τον σκοπό του συστήματος βιντεοεπιτήρησης, δεν ήταν αναγκαία για την επίτευξη των σκοπών του υπευθύνου επεξεργασίας και αφορούσε προσωπικά δεδομένα, μη αναγκαία και συναφή προς τον σκοπό επεξεργασίας

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Η Αρχή λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω καθώς και ότι ο υπεύθυνος επεξεργασίας υπέβαλε γνωστοποίηση τήρησης αρχείου για το σύστημα γεωεντοπισμού και για το σύστημα βιντεοεπιτήρησης απευθύνει κατά το αρ. 19 παρ. γ' ν. 2472/1997 σύσταση για προσαρμογή των ανωτέρω συστημάτων στις νόμιμες απαιτήσεις που περιγράφονται στα σημεία α), β), γ) της Σκέψης 10 της παρούσας.

Ο Αναπληρωτής Πρόεδρος

Η Γραμματέας

Γεώργιος Μπατζαλέξης

Ειρήνη Παπαγεωργοπούλου